

מרכז המידע למודיעין ולטרור
המרכז למורשת המודיעין (מל"מ)

11 במאי 2009

ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס, התייחס לאחרונה לסוגיית ירי הרקטות מהרצועה, ולהמשך הטרור בכלל (ה"התנגדות"): בעוד שבראיון המכוון ל"אזניים אמריקאיות" הוא הודה, כי חמאס נוקטת בעיתוי הנוכחי במדיניות ריסון בירי הרקטות מהרצועה (דבר שאכן תואם למצב בשטח), הרי שבפני "אזניים פלסטיניות" הוא הדגיש, כי ה"התנגדות" (קרי, האלימות והטרור) נותרה האופציה האסטרטגית של חמאס.

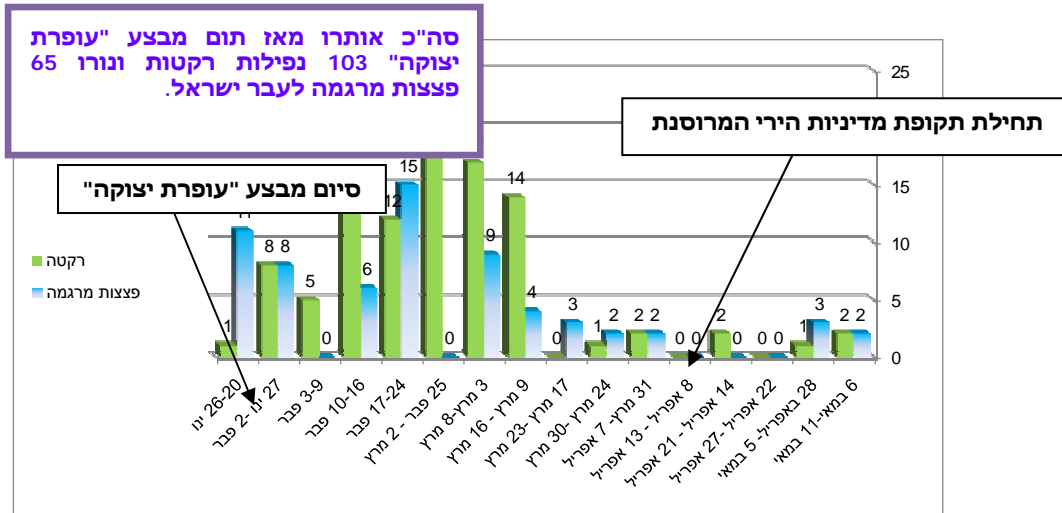
כינוס ברצועת עזה לזכרם של שני בכירי חמאס סעיד ציאם ונזאר ריאן, שנהרגו במבצע "עופרת יצוקה". בנאום בשידור חי בפני באי הכינוס הדגיש ח'אלד משעל, כי ה"התנגדות" נותרה האופציה האסטרטגית בפני חמאס עד "לשחרור" [פלסטין] ולהשבת "הזכויות הפלסטיניות".

1. סוגיית השימוש בנשק הטרור (ה"התנגדות"), ומדיניות ירי הרקטות בפרט, מצאו לאחרונה ביטוי בהתבטאויות פומביות של ח'אלד משעל, יו"ר הלשכה המדינית של חמאס. בראיון לניו יורק טיימס, שכוון ל"אזניים אמריקאיות", בחר משעל להציג חזות פרגמטית, בהדגישו את מדיניות הריסון הנוכחית בה נוקטת חמאס בכל הנוגע לירי הרקטות מרצועת עזה. אולם בנאום שכוון לאזני תומכי חמאס ברצועה, שהשתתפו בכינוס לזכרם של שני בכירי חמאס שנהרגו במבצע "עופרת יצוקה", הדגיש ח'אלד משעל, כי ה"התנגדות" הייתה ונותרה החלופה האסטרטגית של חמאס להשבת "הזכויות הפלסטיניות" וכי חמאס לא תעשה שום ויתורים בעניין ה"התנגדות" (פירוט ראו נספח).

2. דברי ח'אלד משעל בעניין ירי הרקטות בראיון לניו יורק טיימס (הגם שיום לאחר מכן נטען, כי דבריו הובנו שלא כהלכה) ובפני באי הכינוס ברצועה, **משקפים, להערכתנו, שני צדדים של אותה מטבע**: ברמה האידיאולוגית ובאסטרטגיה שלה חמאס הייתה ונותרה מחויבת לשימוש בדרך האלימות והטרור (ה"התנגדות") כאמצעי המוביל להשגת "זכויות" הפלסטינים (קרי, לחיסולה של מדינת ישראל כישות מדינית). אולם בו בזמן אין היא שוללת הפסקה או הרגעת הטרור לתקופות ביניים, על בסיס קבלת תמורה הולמת מישראל, כאשר להערכתה האינטרסים של הפלסטינים או של תנועת חמאס מחייבים אתנחתא שכזאת.

3. **ח'אלד משעל**, בראיון לניו יורק טיימס, אמר בין השאר, כי פעילי חמאס הפסיקו לעת עתה את הירי לעבר ישראל בשל "**האינטרס הפלסטיני**". התבטאויות דומות המיוחסות לחמאס פורסמו לאחרונה בכלי התקשורת הפלסטיניים והערביים. **בשטח אכן ניתן להבחין בירידה משמעותית בהיקף ירי הרקטות ופצצות המרגמה מרצועת עזה מזה כחודשיים**, מאז אמצע מרץ 2009. בתקופה זאת היקף הירי נע בין "טפטוף" של מספר פגזים או רקטות מידי שבוע לבין שקט מוחלט וזאת לאחר היקף ירי גדול בהרבה, בתקופה שלאחר מבצע "עופרת יצוקה" (כ-10 עד 30 אירועי ירי מדי שבוע). פעילות ארגוני הטרור בשבועות האחרונים מתאפיינת בעיקר בהנחת מטענים וירי פצצות מרגמה מדי פעם לעבר סיורי צה"ל בקרבת הגבול. הרגיעה היחסית בשטח הינה, להערכתנו, לא רק פועל יוצא מהימנעות חמאס מירי רקטות אלא גם מנכונותה להנחיל זאת לארגוני הטרור האחרים ואף להפעיל כלפיהם מידה מסוימת של אכיפה בעת הצורך¹.

¹ בכלי התקשורת הפלסטיניים הופיעו ידיעות על צעדי אכיפה של חמאס, הגם שחמאס משקולים פנים-פלסטיניים טרחה להכחישם. כך למשל, טענו גורמי פתח, כי משטרת חמאס הציבה באזור צפון הרצועה מחסומי דרכים לבידוק רכבים במטרה למנוע ירי רקטות (פאל פרס, 5 במאי). בחמאס הכחישו את הדברים וטענו, כי המדובר בכזבים, שנועדו להשחיר את פניה של התנועה בהוסיפם כי חמאס לא תהיה "המגוננת על ישראל" (מען, 6 במאי). ביומון הכוונתי אלג'רידה פורסם, כי מנהיג הג'האד האסלאמי בפלסטין רמצי'אן שלח התלונן בפני נשיא איראן אחמדינז'אד בעת ביקורו בדמשק, על יחסם של פעילי חמאס לפעילי הג'האד האסלאמי ברצועה. הוא התלונן על המעצרים המתבצעים נגד פעילי הג'האד האסלאמי וקבע, כי הדבר "בלתי נסבל". ח'אלד משעל מצידו דיבר (בפני נשיא איראן (?)) על "הסכם בהסכמת הג'האד האסלאמי בפלסטין להפסקת ירי הרקטות לעבר ישראל" כך שלא יהיו לג'האד האסלאמי תירוצים (לירי הרקטות מהרצועה) (אלג'רידה, 17 במאי 2009).

ירי רקטות ופצצות מרגמה מאז תום מבצע "עופרת יצוקה"

4. להערכתנו, מדיניות הריסון של חמאס בכל הנוגע לירי הרקטות נובעת בראש ובראשונה מהקדימות שהיא מעניקה בעיתוי הנוכחי לשיקום נזקי מבצע "עופרת יצוקה", הנתפס על ידי כאינטרס בסיסי ומיידי של התנועה ושל האוכלוסייה. במקביל לשיקום הנזקים הפיזיים, שנגרמו לאוכלוסייה האזרחית, עוסקת חמאס במרץ רב גם בשיקום תשתיותיה הצבאיות ובחיזוק מנופי שליטתה על התושבים. בו בזמן מקפידים ח'אלד משעל ודוברים של חמאס (המקבלים רוח גבית מאיראן²) להדגיש, כי מדיניות הריסון הנוכחית הינה פרי של נסיבות והתחשבות באינטרסים של האוכלוסייה וכי דבקתה העקרונית של חמאס בדרך ה"התנגדות" (האלימות והטרור) כחלופה האסטרטגית להגשמת מטרותיה ל"שחרור פלסטין" נותרה בעינה. זאת ועוד, בעודה נוקטת מדיניות ריסון ברצועה מנהלת חמאס מערכת הסתה המעודדת את פיגועי הבוידים ביהודה שומרון וישראל ומצפה כי הללו יהפכו בסופו של תהליך להתקוממות צבאית כוללת, "האנתיפאצה השלישית"³.

² בעת ביקורו בדמשק נפגש נשיא איראן אחמדינז'אד עם יו"ר הלשכה המדינית של חמאס ח'אלד משעל (5 במאי). סוכנות הידיעות האיראנית פארס דיווחה, כי נשיא איראן הדגיש את חשיבות מציאת "פיתרון" לבעיית פלסטין באמצעות ה"התנגדות" (קרי, האלימות והטרור) וקרא למדינות האסלאמיות לתמוך בעם הפלסטיני וב"התנגדות" (פארס, 6 במאי). "בכיר איראני" מסר, כי איראן תכנס בקרוב ועידה לתמיכה ב"התנגדות" (אלח'ליג', איראן, 10 במאי).

³ ראו לקט מודיעין "תופעת 'המפגעים הבוידים': התמשכותה של התופעה בירושלים ובמוקדים נוספים מתרחשת על רקע שילוב של הסתה, אווירה ציבורית תומכת, קשיים כלכליים ונסיבות פוליטיות מתסכלות, אך ככל הנראה ללא אכוונה ממוסדת מצד ארגוני הטרור" (4 במאי 2009).

נספח

ראיון ח'אלד משעל לניו יורק טיימס והתגובות עליו

1. ח'אלד משעל, ראש הלשכה המדינית של חמאס, העניק לאחרונה מדמשק ראיון נדיר לכתב הניו יורק טיימס, שכוון ל"אזוניים אמריקאיות". בראיון הוא התייחס, בין השאר, לסוגיית ירי הרקטות מהרצועה לעבר ישראל באומרו, כי פעילי חמאס הפסיקו לעת עתה את הירי לעבר ישראל. ח'אלד משעל עשה גם מאמץ להפגין כי לחמאס שליטה על פעיליה ועל פעילי הארגונים האחרים (ניו יורק טיימס, 4 במאי 2009). להלן הקטע בו התייחס ח'אלד משעל להפסקת הירי ולהגיון העומד מאחוריו:

"Not firing the rockets currently is part of an evaluation from the movement which serves the Palestinians' interest. After all, the firing is a method, not a goal. Resistance is legitimate right, but practicing such a right comes under an evaluation by the movement's leaders."

2. דבריו של ח'אלד משעל בעניין ירי הרקטות הינם חלק מניסיונו להציג חזות פרגמטית בפני דעת הקהל האמריקאית ולממשלו החדש של הנשיא אובאמה. להלן מספר נקודות נוספות, שעלו בראיון:

א. בראשית הראיון הבטיח ח'אלד משעל לממשל האמריקאי ולקהילה הבינלאומית, כי חמאס תהיה חלק מכל פיתרון: **"We will be part of the solution, period"**. משעל ציין, כי הנשיא אובאמה דובר בלשון חיובית, שונה מקודמו, אך קבל על מזכירת המדינה הילרי קלינטון משום שלדבריו השפה בה היא דוברת משקפת את מדיניות הממשל האמריקאי הקודם.

ב. לדברי ח'אלד משעל קיים רק אויב אחד באזור והוא ישראל, שבקיומה אין הוא מוכן להכיר. לטענתו, לא צמחה שום תועלת ליאסר ערפאת ולמחמוד עבאס מנכונותם להכיר בישראל. למרות זאת, חמאס תהיה מוכנה להפוגה בלחימה נגד ישראל לתקופה ארוכת טווח של עשר שנים, אם ימולאו דרישותיה הבסיסיות:

"On the two-state solution sought by the Americans, he said: **"We are with a state on the 1967 borders, based on a long-term truce.** This includes East Jerusalem, the dismantling of settlements and the right of return of the Palestinian refugees." Asked what "long-term" meant, he said 10 years."

ג. בהקשר לדבריו של ח'אלד משעל אודות הימנעות חמאס מיירי רקטות בעיתוי הנוכחי (כפי שצוטטו לעיל) נאמר על ידו בראיון, כי חמאס: **"was eager for a cease-fire"** עם ישראל (קרי, להסכם הרגעה חדש). חמאס גם משתוקקת לעסקה עם ישראל לשחרור החייל החטוף גלעד שליט תמורת "אסירים פלסטינים רבים".

ד. ח'אלד משעל **אישר**, כי חמאס **מקבלת סיוע מאיראן** אולם טען שסיוע זה הינו בלתי מותנה ואין הוא משפיע על מדיניות התנועה:

"Iran's support to us is not conditioned. No one controls or affects our policies"

ה. בהישאלו האם חמאס הינה סניף של האחים המוסלמים **והאם היא שואפת להחיל את החוק האסלאמי על הרצועה** השיב ח'אלד משעל, כי הקדימות של חמאס הינה "סיום הכיבוש" והגשמת המטרות הלאומיות של הפלסטינים. באשר לאופייה של המדינה הפלסטינית שתקום, הדבר ייקבע ע"י העם הפלסטיני: "[החוק האסלאמי] לעולם לא ייכפה עליהם" [בפועל, במדיניותו היום-יומית ברצועה, כופה החמאס את החוק האסלאמי ואת אורח החיים האסלאמי על תושבי הרצועה שבשליטתה].

תגובות לראיון ח'אלד משעל לניו-יורק טיימס

3. למחרת פרסום הראיון טען ח'אלד משעל, כי הדברים שיוחסו לו בכתבה בניו-יורק טיימס לפיהם החליטה חמאס להפסיק את ירי הרקטות בעיתוי הנוכחי לא הובנו כראוי. לדבריו, הוא התכוון לומר שההחלטה האם לירות רקטות או להפסיק את הירי תלויה בהחלטה אסטרטגית של חמאס, המתקבלת מתוך מכלול שיקולים. הוא הדגיש, כי ישראל ("הישות הציונית") היא זאת היוזמת תמיד את ה"תוקפנות" וכי ירי הרקטות הינו "פעולת הגנה" של העם הפלסטיני, המתבצע תוך התחשבות בנסיבות חייו של העם הפלסטיני (Palestine-info, 5 במאי).

4. בכיר הג'האד האסלאמי בפלסטין **נאפט' עזאם** העניק ראיון בו הגיב על דברי ח'אלד משעל בראיון לניו יורק טיימס. הוא אמר, כי ארגונו ידון בנושא ה"הרגעה" באופן דו-צדדי עם הנהגת חמאס וכמו כן עם שאר הארגונים. הוא הבהיר, כי הג'האד האסלאמי בפלסטין סרב לשביתת נשק ארוכה עם ישראל אולם הוא עשוי להסכים ל"הרגעה טקטית לתקופה מסוימת" כשם שהסכים ל"הרגעה" בת שנה וחצי שהוצעה ע"י מצרים לאחר מבצע "עופרת יצוקה", אשר לטענתו טורפדה ע"י ישראל (אתר פאל-טודיי, 3 במאי).

דברי ח'אלד משעל בכינוס לזכרם של סעיד ציאם ונזאר ריאן

5. ב-7 במאי התקיים בעזה, במרכז התרבות על שם רשאד אלשוא, כינוס של חמאס לזכרם של סעיד ציאם ונזאר ריאן, שני בכירי חמאס, שנהרגו בעת מבצע "עופרת יצוקה". ח'אלד משעל, יו"ר הלשכה המדינית של חמאס, נשא נאום מדמסק, שהועבר בשידור חי למשתתפי הכינוס. בכינוס נכחה צמרת המשטרה הפלסטינית ברצועת עזה, המהווה חלק בלתי נפרד מהתשתית הצבאית-ביטחונית של חמאס.

6. בדבריו ציין ח'אלד משעל, כי אין לאף אחד (קרי, לרשות הפלסטינית) זכות לנהל מו"מ על "זכויות" ועל "עקרונות" העם הפלסטיני. בהציגו את סעיד ציאם ונזאר ריאן כמודל ללוחמי ג'האד **הוא הדגיש, כי "ההתנגדות" הינה האופציה האסטרטגית של חמאס למען ה"שחרור" (קרי,**

"שחרור פלסטיין") ולמען "השבת הזכויות" וכי חמאס לא תעשה ויתורים בעניין ה"התנגדות" אותה היא מובילה. בהתייחסו להברחת אמצעי לחימה לרצועה הוא הדגיש, כי "ההתנגדות היא זכות לגיטימית של העם הפלסטיני ואין לאף אחד זכות למנוע מעזה להתחמש או לחנוק אותה כדי למנוע הגעה של נשק אליה" (רמז עבה למצרים, שהגבירה פעילותם למניעת הברחת אמצעי לחימה, בעקבות חשיפת התארגנות חזבאללה במצרים) (Palestine-info, 7 במאי 2009; ערוץ אלאקצא, 7 במאי וכלי תקשורת פלסטינים נוספים).

ציודו האישי של נזאר ריאן, פעיל בכיר של חמאס שנהרג במבצע "עופרת יצוקה", והוצג ע"י ח'אלד משעל כמודל של מפקד לוחם ג'האד (Palestine-info, 7 במאי 2009)